

VSO
DAAF GELUK
VMBO • HAVO • VWO

Examenwijzer (school)examens vmbo-tl

als onderdeel van het examenreglement

2020-2021

Inhoudsopgave

1. Examenwijzer VMBO-TL

- 1.1 Toelichting voor leerlingen en ouders/verzorgers
- 1.2 Begripsbepaling
- 1.3 Het examen
- 1.4 De inhoud van het examen
- 1.5 De organisatie van het examen
- 1.6 Taken en verantwoordelijkheden
- 1.7 Overige afspraken
- 1.8 Tot slot

2. Examenreglement

3. PTA

Examenwijzer VMBO-TL

1.1 Toelichting voor leerlingen en ouders/verzorgers

Beste leerlingen en ouders/verzorgers,

Voor een goed verloop van de (school)examens is het noodzakelijk dat jij en je ouders/verzorgers volledig geïnformeerd zijn over de gang van zaken rond de (school)examens.

Het doel van deze examenwijzer is om iedereen de noodzakelijke informatie te verstrekken. Kortom een handleiding voor iedereen die bij het examen betrokken is. De examenwijzer bestaat uit meerdere delen. De eerste delen gaan over algemene informatie en het examenreglement. Het vierde deel is het vakspecifieke deel “programma van toetsing en afsluiting” waarin per vak is aangegeven welke toetsen en opdrachten onderdeel zijn van het schoolexamen.

De docent/examinator moet zich houden aan de beschreven leerstof en aan de vermelde toetsen en opdrachten.

In dit boekwerk is geprobeerd alle regels en bestaande afspraken over het (school)examen bij elkaar te brengen. Dit betekent, dat niet alleen de door het ministerie vastgestelde regelgeving is verwerkt, maar ook de door de school gemaakte eigen keuzes zijn opgenomen. Mocht de examenwijzer strijdig zijn met het examenreglement, dan is het examenreglement leidend.

Het is belangrijk dat jij en je ouders/verzorgers deze examenwijzer goed doorlezen. Bewaar dit boekje goed. Je zult het regelmatig nodig hebben.

Veel succes.

M.G. de Vries
Examensecretaris vso Daaf Geluk

1.2 Begripsbepaling

Geef hier een omschrijving van de binnen de school gehanteerde begrippen:

- **Examenreglement** -document met de formele regels van het examen
- **Examenwijzer** -beschrijving van het examen, zoals dat door de school is vormgegeven.
- **Examendossier** -het overzicht van het door een kandidaat in het kader van het examen gemaakte werk en uitgevoerde opdrachten.
- **Examensecretaris** -het personeelslid dat belast is met de coördinatie van activiteiten en processen van het examen.
- **Afronden van cijfers** - afronding op één decimaal: „.450”= of hoger, wordt „,5 ; “ ..,449 of lager wordt „,4” afronding op een heel cijfer: bij „.50” of hoger naar boven; bij „.49” of lager naar beneden.
- **Afvinken** - niet alle onderdelen van het schoolexamen worden met een cijfer beoordeeld; indien het resultaat dat toelaat kan de beoordeling “naar behoren voldaan” of “voldoende” worden gegeven; (bijvoorbeeld bij handelingsopdrachten); dit is “afvinken”; in het PTA, in de kolom “score”, wordt dit aangeduid met “moet voldoende zijn” of “v/o”.
- **Antwoordmodel** - opsomming van goede, minder goede of foute antwoorden bij open vragen als richtlijn voor de beoordelaar; het is een onderdeel van het correctievoorschrift.
- **Beoordelingscriterium** - kenmerk waarop de prestaties van de kandidaat worden beoordeeld.
- **Beoordelingsinstructie** - algemene richtlijnen voor beoordelaars over de wijze waarop prestaties van de kandidaat beoordeeld moeten worden.
- **CE = centraal examen** - het gedeelte van het examen dat als zodanig in het examenprogramma is aangeduid; het wordt gekenmerkt door landelijke standaardisering van opgaven, afnamecondities en beoordeling;
CSE = Centraal Schriftelijk Examen
- **CKV en KV1** - culturele en kunstzinnige vorming, een verplicht vak binnen de leerwegen van het vmbo.
- **Eindtermen** - omschreven kwaliteiten die een overzicht geven van kennis, inzicht, vaardigheden en beroepshoudingen waarover de kandidaat na afronding van een opleiding dient te beschikken.
- **Handelingsdeel** - handelingsopdracht voor de leerling waarbij niet het niveau van presteren telt, maar het opdoen van ervaring; de opdracht wordt afgevinkt.
- **Praktijktoets** -praktijkopdracht, waarbij het gaat om vaardigheden en/of het vervaardigen van een product.
- **Profielwerkstuk** -door kandidaten van de theoretische leerweg te maken werkstuk, dat vakoverstijgende thematiek behandelt, die past binnen het profiel of een combinatie van profielen.
- **Schoolwerk** -een onderdeel van het PTA dat daar als zodanig wordt genoemd; het bestaat uit het gemiddelde van alle cijfermatige beoordelingen, zoals deze plaats vinden tijdens het leerproces (mondelijke/schriftelijke overhoringen, huiswerk,

proefwerken en andere opdrachten); het (gemiddeld) cijfer voor schoolwerk kan worden opgenomen in het PTA.

- **SE = schoolexamen** - het deel van het examen dat als zodanig in het examenprogramma is opgenomen; de invulling en de vaststelling van de onderdelen van het schoolexamen behoren tot de verantwoordelijkheid van de school.
- **Toets** - een geheel van schriftelijk of mondeling te maken vragen en opdrachten, dat aan één cijfermatige beoordeling is onderworpen en als zodanig is vermeld in het PTA; gezien het belang van het hanteren van eenduidige begrippen dienen termen als proefwerk, repetitie en/of tentamen te worden vermeden.

1.3 Het examen

- **De opbouw van het examen** -het examen vmbo tl bestaat per vak of programma uit een schoolexamen en een centraal examen. De volgende vakken kennen uitsluitend een schoolexamen: maatschappijleer-1, lichamelijke opvoeding en het kunstvak CKV/KV1. Verder is het voor leerlingen van het vmbo verplicht de rekentoets te maken. De uitslag van de rekentoets maakt echter geen deel uit van de zak -slaaagregeling.
Het centraal examen bestaat uit -een toets waarbij de kandidaten vragen en opdrachten schriftelijk of met behulp van de computer maken, -een beoordeling aan de hand van een bindend correctievoorschrift of beoordelingsmodel, -tweede correctie door gecommitteerde.
Voor de algemene vakken wordt een Centraal schriftelijk examen afgenomen. Een uitzondering vormen de beeldende vakken, die zowel een centraal schriftelijk als een praktische examen kennen. Het vak Dans kent ook een centraal examen.
Het schoolexamen – dit is een combinatie van schriftelijke en mondelinge toetsen, aan de hand van correctievoorschrift met puntenverdeling en praktische opdrachten in de vorm van presentatie of werkstuk. Daarnaast maakt het profielwerkstuk deel uit van het schoolexamen. Dit betreft vakoverstijgende thematiek, passend binnen het profiel of combinatie van profielen en kent een tijdsbesteding van zo'n 20 uur. De beoordeling vindt plaats door tenminste twee docenten aan de hand van criteria die vooraf bekend zijn gemaakt. Het resultaat wordt gewaardeerd met voldoende of goed. Er volgt een aparte vermelding op de cijferlijst. Het profielwerkstuk telt niet mee in het cijfer voor het schoolexamen van de afzonderlijke vakken. Het profielwerkstuk dient tenminste te resulteren in een schriftelijke vastlegging.
 - **Het examendossier** – de school verstaat hieronder:
het examendossier geeft inzicht in alle activiteiten van de leerling in het kader van het examen. Het examendossier wordt gespreid over het derde en vierde leerjaar. PTA, overzicht van de afgelegde toetsen en uitgevoerde opdrachten, overzicht van behaalde resultaten en vorderingen, informatie over handelingsdeel.
 - **Het eindcijfer** -hoe komt het eindcijfer tot stand:
per vak of programma wordt het cijfer voor het schoolexamen gecombineerd met het cijfer voor het centraal examen. Voor alle leerwegen in het vmbo bepalen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen, elk voor de helft, het eindcijfer. De verschillende onderdelen van het PTA dienen een evenwichtige bijdrage te leveren aan het uiteindelijke cijfer voor het schoolexamen. In het PTA legt de school de weging van de verschillende onderdelen vast.
-
- **Uitslagregeling** - Eindexamenbesluit VO artikel 49:

- **1** De kandidaat die het eindexamen van een leerweg in het vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - **a.** het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
 - **b.** hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en de rekentoets heeft afgelegd;
 - **c.** hij onverminderd onderdeel b:
 - **1°.** voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
 - **2°.** voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
 - **3°.** voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
 - **d.** hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het derde of vierde lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald;
 - **e.** hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald; en
 - **f.** als het een eindexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het profielwerkstuk de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
- **2** De directeur bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het derde en vierde lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
- **3** Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in [artikel 51](#) bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 51, eerste lid, geen toepassing vindt.
- **4** Hoewel voor het vak maatschappijleer-1 alleen sprake is van een schoolexamen, telt het vak als een volwaardig examen mee in de zak- slaagregeling. Dit betekent dat voor alle leerwegen in het vmbo het examen bestaat uit 7 vakken. Het extra vak geldt vanaf het 8^e vak. Voor lichamelijke opvoeding en CKV/KV1 moeten leerlingen voldoen aan de kerndoelen, respectievelijk de eindtermen voor CKV/KV1. Dit is ter beoordeling aan de school. De vakken maatschappijleer en CKV/KV1 en wordt in het voorexamenjaar afgesloten. Voor kandidaten van de theoretische leerweg geldt verder dat het profielwerkstuk afgesloten moet zijn met

een voldoende of goed. De leerlingen die op basis van hun resultaten voor één of meerdere vakken voldoen aan de uitslagregeling, ontvangen hun diploma.

Over de rekentoets:

- Het cijfer voor de rekentoets telt niet mee bij de zak-/slaagregeling. Op dit moment geldt dat leerlingen de rekentoets gemaakt moeten hebben, waarbij het cijfer geen invloed heeft op de zak/slaag-regeling.
- **Schoolexamen rekenen**
Voor leerlingen die vanaf het schooljaar 2020-2021 eindexamen vmbo doen geldt dat er inzichtelijk moet worden gemaakt waar de leerling staat ten aanzien van het geldende referentieniveau (vmbo 2F).
- **Leerlingen vmbo zonder wiskunde**
Voor leerlingen die geen eindexamen afleggen in het vak wiskunde geldt dat zij op grond van het PTA een schoolexamen rekenen moeten afronden op het geldende referentieniveau.
Het schoolexamen rekenen wordt beoordeelt middels een cijfer. Het cijfer wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.
Het schoolexamen rekenen telt niet mee in de uitslagbepaling van het eindexamen.
- **Leerlingen vmbo met wiskunde**
Het afleggen van een schoolexamen rekenen is voor leerlingen die eindexamen afleggen in het vak wiskunde niet verplicht. Zij kunnen op grond van het vigerende curriculum wiskunde aantonen dat zij beschikken over voldoende rekenvaardigheid.
Indien een leerling na het afleggen van het centraal eindexamen wiskunde besluit het vak alsnog te laten vallen hoeft hij niet alsnog het schoolexamen rekenen af te leggen.
- Indien een leerling voorafgaand aan het eindexamen besluit het vak wiskunde te laten vallen dient hij om te kunnen slagen alsnog het schoolexamen rekenen af te leggen.
- **College-examen rekenen bij het staatsexamen**
Het staatsexamen vmbo en havo omvat voor kandidaten die geen schoolexamen rekenen of eindexamen in het vak wiskunde hebben afgelegd een college-examen rekenen. Dit geldt ook voor leerlingen die geen staatsexamen afleggen of hebben afgelegd in het vak wiskunde, Een kandidaat die gaat opstromen en in het bezit is van het diploma van een leerweg in het vmbo en die een schoolexamen rekenen of een college-examen rekenen heeft afgelegd is vrijgesteld van het college-examen rekenen. Het cijfer voor het college-examen rekenen weegt niet mee in de uitslagbepaling voor het staatsexamen vmbo en havo.

Herkansingen en inhalen van het centraal schriftelijk examen

Leerlingen kunnen, nadat zij een volledig examen hebben afgelegd, in één vak centraal schriftelijk herexamen doen.

Indien naar het oordeel van de voorzitter van de examencommissie er geldige redenen zijn dat een kandidaat één of meerdere onderdelen van het centraal examen niet heeft kunnen afleggen, wordt de kandidaat in de gelegenheid gesteld de niet gemaakte onderdelen in een volgend tijdvak af te leggen.

Het examenreglement biedt leerlingen ook mogelijkheden onderdelen van het schoolexamen te herkansen. In artikel 'Herkansingen en inhalen van het schoolexamen'

wordt hier verder op in gegaan, tevens wordt hier de inhaalregeling voor onderdelen van het schoolexamen omschreven.

- **Maatwerkdiploma**

Wanneer vakken op een hoger niveau worden aangeboden, dient het programma van toetsing en afsluiting aangepast te worden. Op het eindexamendiploma wordt een aanvulling op de titel vermeld 'met vak(ken) op een hoger niveau' en vermelding van het aantal vakken. De specifieke vakken die het betreft staan op de cijferlijst.

De school (de directeur) beslist beargumenteerd of een leerling een vak op een hoger niveau mag volgen en afsluiten en doet dit in overleg met betrokken docenten, leerlingen en ouders.

Er is een 'terugvaloptie' bij vakken op een hoger niveau van kracht. Dit houdt in dat wanneer een examen op een hoger niveau niet of niet naar tevredenheid gehaald wordt in het eerste tijdvak, een leerling alsnog examen mag afleggen op het eigen niveau in het tweede of derde tijdvak (definitie tijdvakken geldend volgens Examenbesluit VO). Deze mogelijkheid 'tot terugval' wordt niet als een herkansing gezien. Als er gekozen is voor het gebruik maken van de terugvaloptie, dan telt dat cijfer mee bij de uitslagbepaling. Het resultaat van het schoolexamen dat behaald is op het hogere niveau blijft staan en wordt onveranderd overgenomen als schoolexamencijfer van het geëigende niveau.

Leerlingen kunnen ook extra vakken volgen op een lager niveau, dan het niveau van de schoolsoort of leerweg waarvoor de leerling staat ingeschreven. Dat kan ook een praktijk- of beroepsgericht vak zijn. Het vak dient nadrukkelijk bovenop het reguliere programma te worden gevolgd en niet in plaats van een ander vak. Daarnaast kunnen leerlingen examen doen in extra vakken op hun eigen niveau bovenop hun minimale vakkenpakket.

- **Geen diploma**

Wat gebeurt er als een leerling zonder diploma uitstroomt?

Bij uitstroom zonder diploma wordt een certificaat met bij behorende cijferlijst uitgereikt waarop de resultaten van de vakken staan vermeld.

- **Onregelmatigheden**

Er sprake is van onregelmatigheden als een leerling bijvoorbeeld zonder geldige reden afwezig is geweest bij een examen of heeft afgekeken. De bepalingen hierover zijn opgenomen in het artikel onregelmatigheden van het examenreglement.

- **Het examenreglement**

Het examenreglement is een algemeen document van de school. Het bevat een algemene beschrijving en de bijbehorende richtlijnen met betrekking tot de organisatie van het examen en het verloop van de toetsing op school. In het reglement zijn ook de verantwoordelijkheden, rechten en plichten van iedereen die bij het examen betrokkenen is, opgenomen.

Het reglement heeft betrekking op zowel het schoolexamen als het centraal examen en wordt vastgesteld door het bevoegd gezag van de school. Voor de aanvang van het examen wordt dit reglement aan zowel de kandidaten als andere bij het examen betrokkenen uitgereikt.

1.4 De inhoud van het examen

- **De examenvakken**

De twee vakken Nederlands en Engels worden het gemeenschappelijke deel genoemd en Maatschappijleer, lichamelijke opvoeding en CKV/KV vormen het verplichte deel :

- Nederlands
- Engels
- Maatschappijleer
- Lichamelijke opvoeding

De leerling van de theoretische leerweg kan (afhankelijk van het aanbod van de school) kiezen uit vier profielen Economie Landbouw, Techniek, Zorg en Welzijn. Hieronder is schematisch weergegeven welke vakken verbonden zijn aan de verschillende profielen (Bron: Duo). Het valt aan te bevelen om de mogelijkheden van de school hieruit te selecteren en op te nemen in deze examenwijzer.

Vmbo-TL (mavo)

Profiel:	EC (Economie)	LA (Landbouw)	TE (Techniek)	ZW (Zorg en Welzijn)
Vakken gemeenschappelijk deel	- Nederlands - Engels - profielwerkstuk	- Nederlands - Engels - profielwerkstuk	- Nederlands - Engels - profielwerkstuk	- Nederlands - Engels - profielwerkstuk
Verplichte vakken	- maatschappijleer - lichamelijke opvoeding - CKV/KV1	- maatschappijleer - lichamelijke opvoeding - CKV/KV1	- maatschappijleer - lichamelijke opvoeding - CKV/KV1	- maatschappijleer - lichamelijke opvoeding - CKV/KV1
Profielvakken	- economie (VP) - wiskunde (VP) of - Duits (VP)	- wiskunde (VP) - biologie (VP) of - NaSk1 (VP)	- wiskunde (VP) - NaSk1 (VP)	- biologie (VP) - wiskunde (VP) of - aardrijkskunde (VP) of - geschiedenis (VP)
Vakken vrije deel Keuze uit:	- aardrijkskunde - biologie - geschiedenis - NaSk1	- Duits - aardrijkskunde - economie - geschiedenis	- Duits - aardrijkskunde - economie - geschiedenis - biologie	- Duits - economie

- **Het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)**

Het PTA is een document van de school, waarin per vak een overzicht wordt gegeven van de toetsen en opdrachten die horen bij het schoolexamen.

In het PTA staat vermeld:

- de toetsen die deel uit maken van het schoolexamen;
- de leerstof die getoetst wordt;
- de eindtermen waarop deze toets betrekking heeft;
- de wijze waarop de toetsing plaatsvindt;
- de tijd die beschikbaar is voor de toets;
- de planning van de toetsen;
- de weging van de verschillende onderdelen voor het bepalen van het eindcijfer van het

schoolexamen.

Voor het PTA maken alle vakken gebruik van hetzelfde format en van dezelfde begrippen. Andere verplichte onderdelen, zoals stageverslagen, werkstukken, praktische opdrachten, enz. worden eveneens in het PTA opgenomen.

In het PTA wordt beschreven hoe de cijfers van de verschillende onderdelen van het schoolexamen voor een vak worden gewogen om tot een eindcijfer van het schoolexamen te komen. Het schoolexamen start in het derde leerjaar. Echter, mocht een leerling zakken voor het examen, blijft het uiteraard wel mogelijk dat alleen leerjaar 4 wordt overgedaan.

- **Samenstelling van het PTA**

Schoolwerk

De gangbare, traditionele rapportage aan de ouders is gebaseerd op cijfermatige beoordelingen van resultaten die door leerlingen worden geleverd tijdens het didactische ontwikkelingsproces. In dit verband wordt vaak gesproken over het schoolwerk. Onder "schoolwerk" worden gerekend alle mondelinge overhoringen, schriftelijk gemaakte opdrachten, huiswerk, schriftelijke overhoringen, praktisch werk, enz. Kortom alle beoordelingen, die een leerling krijgt tijdens het verwerken van de leerstof. Met dit verwerken van leerstof bedoelen we niet alleen het theoretische aspect. Het gaat hierbij ook om het zich eigen maken, oefenen, trainen en toepassen van kennis en vaardigheden in hun onderlinge samenhang. Om te vermijden dat een veelheid van grotere en kleinere toetsen en opdrachten opgenomen wordt in een PTA, met alle daarbij behorende momenten van inhalen en de daaraan gekoppelde niet aflatende examendruk, heeft de school gekozen niet alle cijfermatige beoordelingen uit het leerproces tot in alle details in het PTA op te nemen. Het PTA dient te worden gezien als een planning van toetsen, die de beheersingsgraad van bepaalde leerstofeenheden dienen vast te stellen. Daarmee krijgen de PTA-onderdelen meer een afsluitend karakter.

De praktische opdrachten van tenminste 10 uur:

Bij alle vakken, zowel de algemene als de beroepsgerichte vakken, komen praktische werkvormen en dus ook praktijkopdrachten als toetsen. Deze praktijkopdrachten zijn onderdeel van het onderwijsprogramma van het betreffende vak en dus vakspecifiek. Voorbeelden te over: van practicum bij natuurkunde, scheikunde of biologie tot het voeren van een gesprek, van het maken van een schriftelijk werkstuk of keukenactiviteiten, verwerken van administratieve opdrachten bij kantoorpraktijk, verrichten van metingen of maken van een werkstuk bij één van de technische vakken. De beoordeling betreft zowel het proces als het product. De beoordeling dient plaats te vinden aan de hand van een model welke aan het begin van de cursus is vastgesteld door de vaksectie. Van dit model wordt een exemplaar opgenomen in het algemeen examendossier.

De handelingsopdracht (handelingsdeel):

In het handelingsdeel gaat het om opdrachten, waarvan per kandidaat door de examinator moet worden vastgesteld of deze "naar behoren" of "naar tevredenheid" zijn uitgevoerd. De uitvoering van een opdracht die tot het handelingsdeel behoort blijkt uit een notitie van de kandidaat, waarin aandacht is besteed aan de ervaring met die opdracht. Deze notitie maakt onderdeel uit van het handelingsdeel.

Per leerling bestaat het handelingsdeel uit de verschillende vakspecifieke delen en uit een vakoverstijgend deel. Het vakoverstijgende deel omvat tenminste een opdracht in het kader leren en werken. Voorbeelden: excursie, stage, leerlingenraad, enz.; dus opdrachten buiten het normale lessenverband en toegesneden op de algemene en vakspecifieke vaardigheden van de leerling (zie PTA). De beoordelingscategorieën zijn: Voldoende/Onvoldoende/Goed.

Het profielwerkstuk

De opdracht voor het maken van een profielwerkstuk is bestemd voor leerlingen van de theoretische leerweg. Bij het profielwerkstuk gaat het om een vakoverstijgende thematiek, die past binnen het profiel. De kandidaat dient aan het sectorwerkstuk tenminste 20 uur te besteden.

Ook bij het profielwerkstuk wordt zowel het proces als het product beoordeeld. De beoordeling vindt plaats door twee personeelsleden aan de hand van criteria, die vooraf aan de leerling bekend zijn gemaakt. Het profielwerkstuk moet met een voldoende resultaat worden afgesloten en wordt apart op de cijferlijst vermeld. In plaats van de waardering voldoende kan ook de waardering goed worden toegekend. Het profielwerkstuk weegt niet mee in het cijfer voor het schoolexamen van afzonderlijke vakken.

Praktische opdrachten en werkstukken moeten worden beoordeeld aan de hand van vooraf aan de leerling bekend gemaakte criteria.

Leerlingen kunnen zich bij het maken van een werkstuk niet onttrekken aan begeleiding door de docent. Zij worden dusdanig begeleid, dat er een beoordeling kan plaats vinden.

Behalve het handelingsdeel en het profielwerkstuk worden alle schriftelijke of mondelinge toetsen, werkstukken en praktijkopdrachten die onderdeel zijn van het schoolexamen beoordeeld met een cijfer in één decimaal nauwkeurig. De onderlinge weging van de cijfers is vermeld in het PTA. Bij deze weging van de cijfers dient er sprake te zijn van een zekere evenwichtigheid.

1.5 De organisatie van het examen

de verantwoordelijkheden:

Door het bevoegd gezag is de verantwoordelijkheid voor het gehele examen gedelegeerd aan de directie van de school. De examensecretaris is verantwoordelijk voor de organisatie van het examen en is aangewezen door de directeur (zie ook Examenreglement artikel verantwoordelijke personen). Zie verder voor een omschrijving van taken en verantwoordelijkheden.

- **Planning van de toetsen**

De datum waarop een toets wordt afgenomen wordt bepaald door de examinator (vakdocent). Deze draagt de zorg dat de vermelde toetsen in het PTA in de juiste periode worden afgenomen.

Verder is afgesproken, dat leerlingen per dag niet meer dan 2 en per week niet meer dan 5 toetsen krijgen, die in het PTA worden genoemd en die voorbereiding vragen. In een schoolexamenweek kun je natuurlijk meer toetsen per dag en per week hebben.

- **Aanvang examenprogramma**

Na aanvang van het examenprogramma is een vakwisseling niet zonder meer mogelijk. De start van het derde leerjaar is immers tegelijkertijd het begin van het examen. Afhankelijk van onder andere de persoonlijke situatie en behaalde resultaten kan eventueel een 'persoonlijk' schakelprogramma worden vastgesteld door de examencommissie.

Indien daartoe redenen aanwezig zijn, kan de directie in bijzondere situaties van het bovenstaande afwijken en een tussentijdse plaatsing in een examenjaar toestaan. In al deze

gevallen moet onderzocht worden welke resultaten kunnen meetellen voor het examen-dossier. Zo nodig kunnen één of meerdere toetsen worden afgenomen ter vervanging van onderdelen van het examendossier vmbo-3. Voorstellen hiertoe moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie (de directeur). Op dezelfde wijze kan ook gehandeld worden bij verhuisgevallen.

- **Het toets -en examenrooster**

In het PTA staan de periodes vermeld, waarin een bepaalde toets wordt afgenomen of waarin een bepaalde opdracht dient te zijn afgerond. Aanvullende, meer exacte afspraken moeten vroegtijdig (tenminste twee weken) door de docent worden gemaakt.

Voor de toetsweken en het centraal examen wordt een rooster opgesteld. Dit rooster dient elke leerling tenminste 5 dagen voor de aanvang van de toetsweek of het centraal examen te ontvangen. In dit rooster moet worden vermeld:

- ⇒ welke toets wordt afgenomen;
- ⇒ wat de aard van de toets is (schriftelijk, mondeling of praktijk);
- ⇒ op welke dag de afname plaatsvindt; onder vermelding van begin- en eindtijd;
- ⇒ voor welke leerlingen of groep(en) leerlingen deze toets is bestemd;
- ⇒ in welke ruimte de toets wordt afgenomen;

- **Herkansingen en inhalen van het schoolexamen**

In het hoofdstuk 'Het examen' zijn de regels voor de herkansing van het centraal examen vmbo weergegeven. Het examenreglement biedt leerlingen ook de mogelijkheid om onderdelen van het schoolexamen in te halen.

De uitgangspunten voor een herkansing zijn.

- ⇒ In het PTA wordt aangegeven welke toetsen, dan wel welke onderdelen, herkansbaar zijn.
- ⇒ Het hoogste resultaat telt.

- **Inhaalregeling**

- Het inhalen van toetsen na verzuim wegens ziekte of andere geldige reden kan. Dit gebeurt z.s.m. na een afspraak met de examinator (vakdocent) op de daarvoor bestemde middag in het inhaallokaal. Wanneer een leerling meerdere toetsen in een kort tijdsbestek heeft gemist coördineert de examensecretaris het inhaalprogramma i.o.m. de mentor.
- Bij ongeoorloofd verzuim op het moment van toetsen wordt conform het examenreglement (artikel 9) het cijfer één (1) toegekend aan het werk.

- **Overgangsregeling**

Een leerling wordt bevorderd naar klas 4 als het gemiddelde van alle cijfers een 5.5 is, voor het vak Nederlands het cijfer een 5 of hoger is en als hij/zij **alle** toetsen, praktische opdrachten en opdrachten "Naar behoren" volgens het PTA heeft gedaan en

- alle eindcijfers een 6 of meer zijn; of
- één eindcijfer van de vakken uit het vakkenpakket voor klas 4 een 5 is en alle andere eindcijfers van de vakken uit het vakkenpakket voor klas 4 een 6 of meer; of
- één eindcijfer van de vakken uit het vakkenpakket voor klas 4 een 4 is en de overige eindcijfers van de vakken uit het vakkenpakket voor klas 4 een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger; of

- voor twee vakken van de vakken uit het vakkenpakket voor klas 4 een eindcijfer 5 is en de overige eindcijfers van de vakken uit het vakkenpakket voor klas 4 een 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger.

Verder moet voor Kunstvakken 1 en voor Lichamelijke Opvoeding minimaal een voldoende worden gehaald

Leerlingen die niet voldoen aan de overgangsnormen worden besproken op de overgangsvergadering.

1.6 Taken en verantwoordelijkheden

Het bevoegd gezag

Het College van Bestuur van Dunamare Onderwijsgroep is eindverantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de regels van het Examenreglement en het Programma van toetsing en afsluiting. Deze verantwoordelijkheid geldt ook voor het centraal examen. In de praktijk delegeert het bevoegd gezag deze taken aan de schoolleiding. Het bevoegd gezag houdt toezicht op de uitvoering van het examen o.a. door middel van het agenderen van dit onderwerp bij voortgangsgesprekken met de schoolleider en middels evaluatie en meldingen van examensecretarissen. De inspecteur heeft een toezichthoudende taak en treedt zo nodig corrigerend op.

De directie

De directeur en de examinatoren van de school nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af. De directeur is tevens de voorzitter van de examencommissie. De directeur volgt en analyseert overheid -en schoolregelingen inzake het examen. De directeur van de school wijst een teamlid aan tot secretaris van het eindexamen.

De teamleider

- ⇒ is samen met de examensecretaris verantwoordelijk voor de organisatie en de uitvoering van het examen;
- ⇒ begeleidt docenten en mentoren bij de uitvoering van hun taken;
- ⇒ doet voorstellen aan de secretaris van de examencommissie voor vervangende onderdelen van het schoolexamen bij tussentijdse instroom van kandidaten;
- ⇒ meldt nalatigheden en niet correct handelen van alle betrokkenen, zowel docenten, mentoren als leerlingen bij de directie;
- ⇒ draagt samen met de examensecretaris zorg voor de verslaggeving van de afsluitende toetsen;
- ⇒ draagt samen met de examensecretaris zorg voor de kwaliteitsbewaking van de schoolexamens;

De examensecretaris

- ⇒ is samen met de teamleider verantwoordelijk voor de organisatie en de uitvoering van het examen;
- ⇒ volgt en analyseert van overheid -en schoolregelingen inzake het examen;
- ⇒ draagt samen met de teamleider zorg voor de kwaliteitsbewaking van de schoolexamens;
- ⇒ *draagt samen met de teamleider zorg voor de organisatie en de uitvoering van de centrale herkansingen van het schoolexamen;*
- ⇒ onderhoudt contact met relevante externe organisaties, zoals de inspectie voor het onderwijs en het examenloket;
- ⇒ is lid van PLEX;

Het vakgroephoofd

- ⇒ is verantwoordelijk voor het programma van toetsing en afsluiting;
- ⇒ is verantwoordelijk voor de te maken toetsen en opdrachten, alsmede schaduwtoetsen;
- ⇒ is verantwoordelijk voor een correctievoorschrift bij elke te maken toets of opdracht;
- ⇒ is verantwoordelijk voor de normering bij elke te maken toets of opdracht;
- ⇒ is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de schoolexamens, scores en normering.

De docent

- ⇒ begeleidt de leerlingen bij hun voorbereiding op de te maken toetsen;
- ⇒ zorgt voor een correcte gang van zaken bij het afnemen van toetsen tijdens de eigen lessen;
- ⇒ corrigeert het werk zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen 2 weken nadat het gemaakt is;
- ⇒ maakt nadat het werk gecorrigeerd is de cijfers zo snel mogelijk bekend;
- ⇒ bespreekt het gemaakte werk met de leerlingen, waarbij het de leerlingen duidelijk moet worden wat er goed / fout is;
- ⇒ levert een bijdrage aan de leerlingenbespreking en bespreking van de onderwijsresultaten;
- ⇒ informeert de mentor nadrukkelijk over tegenvallende resultaten;
- ⇒ zorgt in geval van herkansing voor een schaduwtoets;
- ⇒ zorgt in geval van herkansing en het inhalen van afsluitende toetsen dat de behaalde resultaten worden doorgegeven aan de administratie;
- ⇒ voert administratie van de behaalde resultaten en het gemaakte werk.

De mentor

- ⇒ zorgt voor een goede introductie van de leerling in de groep, de leerweg en het profiel;
- ⇒ is verantwoordelijk voor het verstrekken van de juiste informatie aan leerlingen en ouders over alle zaken rond het examen;
- ⇒ bespreekt adviezen van het docententeam met ouders en leerling;
- ⇒ volgt de ontwikkelingen van de leerling en maakt zo snel mogelijk melding van zorgelijke ontwikkelingen: bij leerling, directie, teamleider, ouders en vakdocenten.

1.7 Overige afspraken

BEWAREN VAN HET PTA-materiaal.

Alle schriftelijke opgaven, beoordelingsnormen, gemaakt werk en praktische opdrachten met betrekking tot het schoolexamen worden door de examinerator bewaard tot zes maanden, na vaststelling van de uitslag van het eindexamen.

Het examendossier wordt in ieder geval vernietigd zodra zes maanden zijn verstreken na vaststelling van de uitslag van het eindexamen.

BEWAREN VAN HET EXAMENWERK

Alle schriftelijke opgaven, beoordelingsnormen, gemaakte werk en de voor het werk toegekende cijfers worden bewaard, en zijn ter inzage voor belanghebbende.

- a. De opgaven en het gemaakte werk van het schoolexamen dat in het laatste examenjaar gemaakt is, worden 6 maanden bewaard volgend op het met goed gevolg afleggen van het centraal examen.
- b. De opgaven en het gemaakte werk van het centraal examen worden gedurende 6 maanden bewaard.

- **Toezicht houden bij het examen**

Elke docent, die belast is met onderwijs aan examengroepen, heeft zo nu en dan tot taak toezicht te houden bij de afname van toetsen in het kader van het examen. Soms geldt dit voor het eigen vak en eigen examengroepen, soms wordt hij ook ingezet bij andere vakken en groepen.

Docenten, die tijdens het afnemen van een toets van het schoolexamen toezicht moeten houden, dienen zich aan de volgende richtlijnen te houden.

- ⇒ De toezichthouder dient tenminste 15 minuten voor aanvang aanwezig te zijn in de examenruimte; hij zorgt er voor dat opgaven, antwoordbladen en andere materialen en middelen, die door de school voor dit examenonderdeel beschikbaar wordt gesteld in voldoende mate aanwezig zijn.
- ⇒ Tijdens de hele zittingsduur wijdt de toezichthouder zijn volle aandacht aan zijn taak als toezichthouder. Er mogen geen andere dingen worden gedaan.
- ⇒ Voor het begin van de zitting worden de aanwezigen gecontroleerd. Afwezigen worden direct gemeld bij de secretaris van de eindexamencommissie.
- ⇒ Kandidaten die te laat zijn mogen tot een half uur na het begin van de toets worden toegelaten. De tijd om de toets te maken wordt echter niet verlengd.
- ⇒ Al het gemaakte werk wordt per kandidaat gecontroleerd (is al het werk ingeleverd, zijn alle vragen beantwoord, zijn de juiste bladen ingeleverd en zijn deze allemaal voorzien van naam, klas, eventueel examennummer en zo nodig/gewenst de aanduiding “klad” of “net”).
- ⇒ De kandidaat verlaat de examenruimte niet eerder dan nadat zijn werk is gecontroleerd.
- ⇒ Indien er sprake is van een toets, die wordt afgenomen binnen het normale lesverband, verlaat de kandidaat de examenruimte niet voor het einde van de les. Indien de toets plaats vindt buiten de reguliere lessen mogen de kandidaten na toestemming van de toezichthouder na het 1^e uur van de zitting de examenruimte verlaten. Tijdens de laatste 15 minuten van een zitting mogen kandidaten de examenruimte niet meer verlaten.

Aan het einde van de zitting mogen de (nog aanwezige) kandidaten de examenruimte pas verlaten, nadat al het examenwerk is gecontroleerd en verzameld.
- ⇒ Examenopgaven mogen tijdens de zitting niet buiten de examenruimte worden gebracht. De examenopgaven worden met het gemaakte werk door de toezichthouder ingenomen en ingeleverd.
- ⇒ Tassen, jassen, etuis, agenda, mobiele telefoon of andere niet uitdrukkelijk toegestane materialen of hulpmiddelen worden in de examenruimte NIET toegelaten. De regeling toegestane hulpmiddelen wordt jaarlijks gepubliceerd via www.examenblad.nl
- ⇒ Indien een kandidaat genoodzaakt is het lokaal te verlaten, onwel wordt, of indien zich andere bijzonderheden voordoen, handelt de toezichthouder naar bevind van zaken. Zo nodig wordt assistentie ingeroepen.

⇒ Indien zich bijzonderheden hebben voorgedaan, stelt de toezichthouder hiervan een verslag op. Met name indien zich onregelmatigheden hebben voorgedaan. De gang van zaken, de aard van de onregelmatigheden, alsmede de genomen maatregelen worden nauwkeurig door de toezichthouder in een verslag vastgelegd. Dit verslag wordt aan de secretaris van de examencommissie gegeven.

• **Wat leerlingen moeten weten**

Een examen is voor iedereen een belangrijk moment, vooral voor de kandidaten. Een eerste voorwaarde voor een goed verloop van het examen is dat de leerlingen nauwkeurig op de hoogte zijn van de regels en richtlijnen die bij het examen gelden.

Hieronder zijn een aantal belangrijke regels en adviezen verzameld, die elke examenkandidaat moet weten.

het examenreglement

In het examenreglement staan de belangrijkste regels, die bij het examen gelden. Het gaat om regels, waaraan de school zich moet houden, regels, waar leerkrachten zich aan moeten houden, maar ook regels, die voor jullie gelden.

het PTA

Dat is het “programma van toetsing en afsluiting”. Hierin worden alle toetsen en opdrachten genoemd die je voor het schoolexamen moet maken. Ook staat erin in welke periode je die toetsen moet maken. Daarnaast heb je het normale schoolwerk: huiswerk en andere opdrachten.

voorbereiden

De meeste voorbereiding van een PTA onderdeel vindt plaats tijdens de lessen en het maken van je huiswerk: dan leer en train je de stof die later gevraagd wordt bij een toets. Besteed aandacht en zorg aan die voorbereiding. Zonder training wordt niemand een goed sporter. Dus: zorg dat je de lessen bijwoont, let op tijdens de les, maak je huiswerk, enz. Een goede voorbereiding is het halve werk. Sommige toetsen kun je leren. Belangrijk daarbij is dat je een planning maakt! Ook voor werkstukken, verslagen en andere opdrachten geldt: stel het niet uit tot het laatste moment! Maar: neem ook de tijd voor ontspanning en plezier!

het aantal toetsen

Met de docenten hebben we afgesproken, dat leerlingen per dag niet meer dan 2 en per week niet meer dan 5 toetsen krijgen, die in het PTA worden genoemd en die voorbereiding vragen. In een schoolexamenweek kun je natuurlijk meer toetsen per dag en per week hebben.

hulpmiddelen en andere materialen.

Zorg dat je bij een schriftelijke toets een goede pen(en extra pen) bij je hebt. Soms heb je ook een potlood nodig.

Bij een toets voor het PTA vertelt de docent van tevoren wat je mag/moet gebruiken: woordenboek, liniaal, rekenmachine, enz.

Wat je bij je examen mag gebruiken wordt ieder jaar gepubliceerd op de site www.examenblad.nl

aanwezig zijn.

Zorg dat je altijd op tijd bij een toets aanwezig bent. Kom je te laat, meld je dan direct bij de teamleider of diens plaatsvervanger. In de regel geldt dat je tot 30 minuten na het begin van

een schoolexamen nog naar binnen mag. Je krijgt echter geen extra tijd. De tijd dat je te laat bent gaat af van de tijd dat je aan de toets mag werken.

Als je niet bij een schoolexamen aanwezig kunt zijn moet dit **vooraf schriftelijk door je ouders worden gemeld**. Onverwachte afwezigheid op de dag zelf moet vooraf telefonisch worden gemeld.

Bij ongeoorloofd verzuim op het moment van schoolexamens wordt conform het examenreglement het cijfer één (1) toegekend aan het werk.

Alleen wanneer er een geldige reden is voor je afwezigheid, mag je het schoolexamen inhalen!

herkansingen

In klas 4 vmbo/5 havo is er de mogelijkheid om twee toetsen te herkansen na periode 7, maar ruim voordat de cijfers moeten worden doorgegeven aan BRON. Dit mogen toetsen zijn uit het gehele PTA-programma van klas 3/4 vmbo en 4/5 havo. Het hoogst behaalde cijfer geldt.

Dit houdt in dat er geen herkansingen meer worden opgenomen in het reguliere PTA-programma. Uitzonderingen moeten tijdig met duidelijke redenen worden besproken.

afsluiten van het schoolexamen

Om deel te kunnen nemen aan het centraal examen moet het schoolexamen zijn afgesloten. Je kunt het schoolexamen alleen afsluiten als je alle toetsen en opdrachten hebt gemaakt en alle andere onderdelen op de juiste wijze hebt afgesloten (dit betekent ook een V (voldoende) voor LO en CKV/KV1). Heb je onderdelen gemist, dan kun je geen centraal examen doen.

tijdens de toets.

Let bij het begin van een schoolexamen op bijzondere aanwijzingen die gegeven kunnen worden. Lees eerst een opdracht goed door, voordat je begint. In het algemeen heb je voldoende tijd om een toets te maken. Schrijf altijd direct je naam, klas, en bij het centraal examen ook je examenummer op de antwoordbladen. Speel het eerlijk, dan loop je geen risico.

cijfers en beoordelingen

Als regel wordt gemaakt werk door de docent besproken, zodat je weet waarom iets goed of fout was. Controleer de cijfers die je terugkrijgt. Ook een docent kan fouten maken. Wanneer je het niet eens bent met een beoordeling kun je zoals in het examenreglement staat (artikel het schoolexamen) vermeld beroep aantekenen bij de voorzitter van de examencommissie. Hoe je dit moet doen kan de teamleider of je mentor vertellen.

Zak-slaagregeling

Wanneer ben je nu geslaagd en wanneer ben je gezakt?

De officiële regeling staat op blz. 6 en 7.

Je mentor zal uitleggen wat het precies betekent.

- **Toelichting format PTA**

Leerjaar

Vak

Schooljaar

Periode	Ex. e	Leerstof	Tv	Td	W	Hk	PTO(j/n)	PTA(j/n)	Opmerking
.....									

Verklaring van de afkortingen in het PTAProgramma (kolomuitleg)

Periode: In deze kolom staat in welke SE-periode het schoolexamen wordt afgenomen. Noteer in je agenda wanneer het SE is, maar ook wat je moet kennen en/of kunnen.

Exameneenheden (Ex.e): Dit is vooral belangrijk voor de school die alles goed moet vastleggen voor jouw SE. In deze kolom wordt verwezen naar het examenprogramma. De K: betekent dan "Kerndoel" zoals in het examenprogramma staat omschreven. (soms staat de afkorting van het vak nog voor het kerndoel bv WI/K5 = wiskunde kerndoel 5) De examenprogramma's voor alle vakken zijn te vinden op www.examenblad.nl.

Leerstof In deze kolom staat aangegeven wat je moet leren, wat je moet doen of moet kunnen. Het is duidelijk dat dit voor jou een belangrijke kolom is. Kijk hier dus goed naar en/of vraag nadere informatie aan de docent.

Toetsvorm(Tv): In deze kolom kun je zien of een schoolexamen S: schriftelijk, M: mondeling, V: verslag of P: praktisch is.. Doe je dit niet dan kom je in de problemen.

Toetsduur(Td): In deze kolom kun je zien hoeveel tijd je hebt voor een schoolexamen.

Gewicht toets(W): Hier kun je zien hoe zwaar een schoolexamen meetelt in de berekening van het cijfer van je SE. Sommige schoolexamens tellen 1 keer mee, maar er zijn ook schoolexamens die 2 of zelfs nog meer keer meetellen.

Herkansing(Hk): J/N Soms heb je het recht om een schoolexamen in een vak opnieuw te doen. Je kunt hierdoor je cijfer voor het schoolexamen verbeteren. Het hoogste cijfer telt. Alleen de schoolexamens met 'Ja' kun je herkansen.

Beoordeling(C, Nb of O/V/G): In deze kolom kun je zien wat voor soort beoordeling je krijgt, bijvoorbeeld een C: een cijfer of een Nb: 'naar behoren/ of onvoldoende/voldoende/goed'.

Opmerkingen In deze kolom staat soms extra informatie die handig is om te weten

1.8 Tot slot

Hierbij zijn we aan het eind gekomen van de examenwijzer voor de theoretische leerweg van het VMBO.